

Уставни суд Босне и Херцеговине у пленарном сазиву, у предмету број АП-3179/24, рјешавајући апелације Савеза независних социјалдемократа – СНСД, на основу члана VI/3.6) Устава Босне и Херцеговине, члана 18 став (3) тачка х), члана 57 став (2) тачка б) и члана 59 ст. (1) и (3) Правила Уставног суда Босне и Херцеговине – пречишћени текст („Службени гласник Босне и Херцеговине“ бр. 94/14, 47/23 и 41/24), у саставу:

Сеада Палаврић, председница
Валерија Галић, потпредседница
Angelika Nußberger, потпредседница
Мирсад Ђеман, судија
Helen Keller, судија
Ledi Bianku, судија
Марин Вукоја, судија

на сједници одржаној 23. јануара 2025. године донио је

ОДЛУКУ О ДОПУСТИВОСТИ И МЕРИТУМУ

Одбијају се као неосноване апелације **Савеза независних социјалдемократа – СНСД** поднесене против рјешења Суда Босне и Херцеговине бр. С1 З Иж 048242 24 Иж од 19. јуна 2024. године и С1 З Иж 048558 24 Иж од 11. јула 2024. године у односу на члан 3 Протокола број I уз Европску конвенцију за заштиту људских права и основних слобода, члан 13 Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода у вези са чланом 3 Протокола број I уз Европску конвенцију за заштиту људских права и основних слобода и члан I/2. Устава Босне и Херцеговине.

Одбацују се као недопуштене апелације **Савеза независних социјалдемократа – СНСД** поднесене против рјешења Суда Босне и Херцеговине бр. С1 З Иж 048242 24 Иж од 19. јуна 2024. године и С1 З Иж 048558 24 Иж од 11. јула 2024. године у односу на члан II/3.е) Устава Босне и Херцеговине и члан 6 став 1 Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода због тога што су *ratione materiae* инкомпатибилне с Уставом Босне и Херцеговине.

ОБРАЗЛОЖЕЊЕ

I. Увод

1. Савез независних социјалдемократа – СНСД (у даљњем тексту: апелант) из Бање Луке поднио је 26. јула 2024. године апелацију Уставном суду Босне и Херцеговине (у даљњем тексту: Уставни суд) против рјешења Суда Босне и Херцеговине (у даљњем тексту: Суд БиХ) бр. С1 З Иж 048242 24 Иж од 19. јуна 2024. године и С1 З Иж 044789 24 Иж 2 од 18. априла 2024. године, те одлука Централне изборне комисије Босне и Херцеговине (у даљњем тексту: ЦИК) бр. 05-01-07-1-4815/22 од 30. маја 2024. године и 05-1-07-1-998-1/24 од 4. јула 2024. године. Апелант је уз апелацију поднио и захтјев за доношење привремене мјере којом је

тражио да Уставни суд до окончања поступка по овој апелацији обустави извршење одлука оспорених конкретном апелацијом. Ова апелација заведена је под бројем АП-3179/24.

2. Апелант је 2. септембра 2024. године поднио апелацију Уставном суду против Рјешења Суда БиХ број С1 3 Иж 048558 24 Иж од 11. јула 2024. године и Одлуке ЦИК-а број 05-1-07-1-998-1/24 од 4. јула 2024. године. Ова апелација заведена је под бројем АП-3647/24.

II. Поступак пред Уставним судом

3. С обзиром на то да се наведене апелације односе на исто чињенично и правно питање, Уставни суд је, у складу са чланом 32 став (1) Правила Уставног суда, одлучио да споји наведене предмете у којима ће водити један поступак и донијети једну одлуку под бројем АП-3179/24.

4. На основу члана 23 Правила Уставног суда, од Суда БиХ, ЦИК-а, те Адвокатског друштва „Адемовић, Ножица и партнери“ д.о.о. Сарајево као заступника Партије демократског прогреса – ПДП и Н. В. (у даљњем тексту: ПДП), који су били учесници у поступцима у којима су донесене оспорене одлуке, затражено је да доставе одговоре на апелације.

5. Позвани су доставили одговоре на апелације, које је Уставни суд доставио апеланту на евентуално изјашњење. Апелант се изјаснио на одговоре на апелације у остављеном року.

III. Чињенично стање

6. Чињенице предмета које произлазе из апелантових навода и докумената предочених Уставном суду могу да се сумирају на следећи начин.

Уводне напомене

7. Из члана 13 став 1 Упутства о поступку спровођења посредних избора за органе власти у Босни и Херцеговини обухваћених Изборним законом БиХ (у даљњем тексту: Упутство) произлази да се гласање за избор делегата у Дом народа Парламентарне скупштине БиХ (у даљњем тексту: Дом Народа) из Републике Српске (у даљњем тексту: РС) врши на гласачком листићу који је саставни дио тог упутства. У напосни тог гласачког листића је наведено да се „гласање [...] врши стављањем знака X у квадратић поред назива предлагача кандидатске листе“. Комисија за избор и именовање Народне скупштине РС (у даљњем тексту: Комисија) као надлежно тијело Народне скупштине РС, сходно члану 9.12и Изборног закона БиХ, поднијела је 1. децембра 2022. године Извјештај о избору делегата из РС у Дом народа. У наведеном извјештају констатовано је да је кандидатска листа ПДП-а освојила 11 гласова.

Такође је констатовано да је један гласачки листић неважећи (у даљњем тексту: спорни листић).

8. Одлуком ЦИК-а од 5. децембра 2022. године утврђени су резултати посредних избора за Дом народа, те је утврђено да је спорни листић важећи и да је кандидатска листа ПДП-а освојила 12 гласова. Такође је утврђено да 12 гласова има и кандидатска листа Ранке Перић Ромић (у даљњем тексту: Р. П. Р.), која је апелантов члан. Суд БиХ је рјешењима од 13. децембра 2022. године усвојио жалбе апеланта и Р. П. Р., те поништио одлуку ЦИК-а од 5. децембра 2022. године и предмет вратио на поновно одлучивање.

9. Одлуком ЦИК-а од 22. децембра 2022. године поново су утврђени резултати посредних избора у Дому народа, према којима је кандидатска листа ПДП-а освојила 12 гласова. Суд БиХ је рјешењима од 30. децембра 2022. године поново усвојио апелантову жалбу и жалбу Р. П. Р., поништио одлуку ЦИК-а од 22. децембра 2022. године и предмет вратио на поновно одлучивање. Такође, рјешењем Суда БиХ од 4. јануара 2023. године одбијен је захтјев ПДП-а за учешће у судском поступку по жалби апеланта против одлуке ЦИК-а од 22. децембра 2022. године.

10. Одлуком ЦИК-а од 5. јануара 2023. године утврђени су резултати посредних избора у Дому народа, према којима је ПДП освојио 11 гласова. ЦИК је у образложењу истакао да је након спроведеног поступка донио двије одлуке које су поништене рјешењима Суда БиХ, те да му је у рјешењима Суда БиХ од 30. децембра 2022. године наложено да донесе нову одлуку у складу с извјештајем Комисије. Против наведене одлуке ПДП је поднио жалбу, која је одбијена рјешењем Суда БиХ од 11. јануара 2023. године.

11. Након што је постала правоснажна одлука о утврђивању спорних резултата, одлуком ЦИК-а од 1. јануара 2023. године потврђени су резултати посредних избора и додијелени мандати за Дом народа делегатима из РС.

12. Поступајући по апелацијама ПДП-а, Уставни суд је донио Одлуку бој А11-81/23 од 21. марта 2024. године којом је дјелимично усвојио наведене апелације, утврдио повреду члана 3 Протокола број 1 уз Европску конвенцију за заштиту људских права и основних слобода (у даљњем тексту: Европска конвенција), укинуо рјешења Суда БиХ од 4. и 11. јануара 2023. године, те предмет вратио Суду БиХ да по хитном поступку донесе нову одлуку (одлука доступна на www.ustavnisud.ba).

Оспорено рјешење Суда БиХ од 19. јуна 2024. године

13. Након што је Уставни суд вратио предмет на поновно одлучивање, Суд БиХ је донио Рјешење број С13 Иж 044789 24 Иж 2 од 18. априла 2024. године којим је уважена жалба ПДП-а те Одлука ЦИК-а од 5. јануара 2023. године поништена и предмет враћен ЦИК-у на поновно одлучивање.

14. Одлуком ЦИК-а број 05-01-07-1-4815/22 од 30. маја 2024. године утврђени су резултати посредних избора у Дому народа из РС, те је, између осталих резултата, утврђено да су кандидатске листе предлагача Р. П. Р. и ПДП-а освојиле по 12 гласова. ЦИК је у образложењу истакао да је Суд БиХ у рјешењу од 18. априла 2024. године навео да је у одлуци ЦИК-а од 5. јануара 2023. године недостајало образложење о битним аспектима конкретог случаја. Наиме, Суд БиХ је истакао да ће у поновном поступку ЦИК да води рачуна о указаним недостацима одлуке која је поништена, а такође да цијсни и разлоге истакнуте у Одлуци Уставног суда број АП-81/23. У вези с тим, ЦИК је истакао да је поништену одлуку донио искључиво на основу налога из рјешења Суда БиХ (види тачку 10 ове одлуке), па та одлука није ни могла садржавати образложење јер не одражава став ЦИК-а. У односу на спорни листић, ЦИК је истакао да је на њему воља бирача неоспорно исказана јер није обиљежен ниједан други политички субјекат осим ПДП-а. Наиме, начин на који је попуњен спорни листић омогућава да се са сигурношћу утврди којој политичкој странци је бирач дао свој глас. ЦИК је указао да је знак X у оквиру квадрата с називом политичког субјекта. Будући да спорни листић не садржи ниједну неправилност утврђену чланом 5.17 Изборног закона БиХ те да је означена само једна листа, ЦИК је закључио да је спорни листић важећи те да је кандидатска листа ПДП-а освојила укупно 12 гласова.

15. ЦИК је у образложењу одлуке указао да је у ранијем поступку утврдио да је ПДП путем електронске поште 2. децембра 2022. године уложио приговор ЦИК-у на изборе за делегате у Дом народа из РС. Међутим, ЦИК је нагласио да наведени приговор није био услов ни основ да он донесе првобитну одлуку у овом поступку (види тачку 8 ове одлуке) јер надлежност ЦИК-а за поступање у овој правној ствари произлази из одредбе члана 2.9 став (1) тачка 9) Изборног закона БиХ. Наиме, како је образложено, након спроведеног тајног гласања, изборни материјал и резултати гласања из члана 9.12ф Изборног закона БиХ се достављају ЦИК-у на утврђивање и потврђивање резултата у складу са чланом 2.9 став (1) тачка 9) Изборног закона БиХ и коначну расподелу мандата у складу са чланом 9.5 Изборног закона БиХ. ЦИК је нагласио да у конкретној правној ситуацији Комисија није донијела формалноправни акт у смислу одлуке, нити је имала за то овлашћење, него је само усвојила извјештај. Наиме, како је

образложено, Комисија је дужна да хронолошки региструје поступке и процедуре гласања и да их у форми извјештаја достави ЦИК-у, те нема овлашћење да утврђује резултате гласања. ЦИК је указао и да, сходно одредби члана 2.9 став (1) тачка 1) Изборног закона БиХ, ЦИК координира, надгледа и регулише законитост рада свих изборних комисија и бирачких одбора у складу с тим законом.

16. У вези с питањем о (не)надлежности ЦИК-а да провјерава валидност гласачких листића, ЦИК је истакао да је мијена да ли је неки гласачки листић у изборном процесу важећи или неважећи законска надлежност ЦИК-а, а не његова „самовоља“. ЦИК је указао да је и у досадашњој пракси Суда БиХ потврђена надлежност ЦИК-а да провјерава валидност гласачких листића, сходно члану 5.17 Изборног закона БиХ. Такође, ЦИК је, између осталог, указао и на то да је у сличној правној и фактичкој ситуацији, приликом утврђивања резултата посредних избора и додјели мандата из Општинског вијећа Ново Сарајево за Градско вијеће Града Сарајева, прихватио као важећи гласачки листић на којем је знак X само мањим дијелом био у квадратићу испред назива политичког субјекта. Наиме, како је образложено, и тада је у упутству за гласање као у конкретном случају стајало да се знак X ставља у квадратић поред назива кандидатске листе. Поред тога, ЦИК је истакао да је одлучивање о спорном гласачком листићу претходно питање које је ЦИК не само овлашћен него и дужан да ријешити прије доношења одлуке о утврђивању резултата избора. ЦИК је истакао и да није утврдио да су у конкретном случају повријеђене процедуре из Поглавља II Одјељак 11. Упутства (чл. 12 и 13), па да није ни могао да нареди понављање процедуре избора (на што је апелант указивао). ЦИК је навео да је утврђивање, потврђивање резултата избора и расподјела мандата, што је дио у којем је ЦИК и утврдио неправилности, прописано Одјељком Д. Поглавља II Упутства.

17. Рјешењем Суда БиХ број С1 3 Иж 048242 24 Иж од 19. јуна 2024. године одбијена је апелантова жалба. Суд БиХ је у образложењу навео да из свих одлука ЦИК-а донесених у конкретном поступку те из ранијих одлука Суда БиХ произлази несагласност у тумачењу законског овлашћења ЦИК-а приликом утврђивања конкретних посредних избора. Наиме, Суд БиХ је у ранијој одлуци којом је поништио одлуку ЦИК-а изразио правни став да ЦИК није овлашћен да без изјављеног приговора расправи да ли је Комисија један гласачки листић правилно цијенила неисправним. С друге стране, ЦИК је у свим одлукама, осим одлуке у којој је одлучио супротно ранијим одлукама, заузео изричит став да је по закону овлашћен, било по приговору или без приговора, да цијени правилност чињеница на основу којих је Комисија донијела одлуку. Суд БиХ је истакао да из наведеног произлази да се ради о различитом тумачењу законске одредбе између суда и независног органа надлежног за спровођење избора.

18. У вези с наведеним, Суд БиХ се позвао на одредбе члана 2.9 став 1 тачка 9 Изборног закона БиХ и чл. 1 и 16 Упутства, те истакао да Упутство даје овлашћење ЦИК-у за провјеру цијелокупне процедуре, као и овлашћење да утврди резултате гласања. Такође је указано да члан 17 Упутства прописује могућност поништења избора у случају повреде поступка избора. Међутим, како је образложено, ЦИК је у конкретном случају извео другачије закључке о резултатима посредних избора од Комисије, те закључио да нису испуњени услови за поништење избора. У вези с тим, Суд БиХ је истакао да је у побијаној одлуци ЦИК по први пут дао објективизирани разлоге за извођење закључка о томе зашто сматра да спорни листић није неважећи у смислу члана 5.17 Изборног закона БиХ. Такође је нагласио да је ЦИК дао разлоге о утврђеној правилности процедуре гласања, која лишава разлоге за поништење избора. Суд БиХ је закључио да нема произвољности у закључцима ЦИК-а да цитиране законске одредбе дају овлашћење ЦИК-у да утврди резултате гласања. При томе, Суд БиХ је истакао да није био његов задатак да оцијени да ли је гласачки листић важећи или неважећи, а нити потенцирају и апелант и ПДП као заинтересовано лице у овом поступку. Суд БиХ је истакао да је његов задатак био да оцијени да ли је ЦИК утврђујући резултате поступно у складу са законским овлашћењима и да ли је за изведени закључак дао оправдане разлоге који задовољавају стандард образложене одлуке. Суд БиХ је истакао и да је ЦИК независни орган надлежан за спровођење избора који може да поступа по приговору, али и по службеној дужности, те да постојање приговора, на шта апелант у жалби указује, није ни одлучујућа чињеница за оцјену законитости побијане одлуке.

Оспорено рјешење Суда БиХ од 11. јула 2024. године

19. Одлуком ЦИК-а број 05-1-07-1-998-1/24 од 4. јула 2024. године утврђени су резултати додјеле мандата путем жријебања за једног делегата у Дом народа из Народне скупштине РС, па је мандат додијељен кандидатској листи ПДП-а, односно њиховом кандидату П. В.

20. Рјешењем Суда БиХ број С13 Иж 048560 24 Иж од 11. јула 2024. године одбијена је апелантова жалба поднесена против одлуке ЦИК-а. Суд БиХ је у образложењу истакао да је додјела мандата жријебањем спроведена због тога што је одлуком ЦИК-а од 30. маја 2024. године утврђено да су кандидатске листе предлагача Р. П. Р. и ПДП-а освојиле идентичан број гласова – по 12. Суд БиХ је нагласио да је апелант законитост те одлуке побијао жалбом коју је Суд БиХ одбио рјешењем од 19. јуна 2024. године. Суд БиХ је истакао да произлази да је ЦИК, на основу утврђења из правоснажне одлуке о истом броју гласова које су добиле двије кандидатске листе, имао законски основ да додјелу мандата изврши жријебањем, како је то прописано чланом 9 тачка 12г) став 3 Изборног закона. Суд БиХ је нагласио да се одлука која

утврђује резултате додјеле мандата жријебањем може побијати само због неправилности у поступку жријебања будући да је основност разлога за приступање жријебању утврђена правоснажном одлуком ЦИК-а. Суд БиХ је истакао да апелант жалбеним наводима не указује на неправилности у поступку жријебања и неосновано указује на недостатке у садржају оспорене одлуке. Наиме, побијаном одлуком се само констатује резултат који је произашао из поступка жријебања, на којој чињеници је одлука и заснована, па како одлука није заснована на спроведеним доказима, то апелант неосновано указује да је пропуштено извршење оцјене доказа. Суд БиХ је истакао да указивање жалбе да побијана одлука апелантовом кандидату, којем је претходно додијелен мандат, производи престанак мандата на начин који није прописан Изборним законом, има значаја само код оцјене правилности одлуке о престанку мандата, а никако поводом конкретне изборне жалбе. Суд БиХ је истакао да је неоснован и апелантов жалбени приједлог да се пониште све одлуке донесене након Одлуке Уставног суда број АП-81/23 од 21. марта 2024. године. Наиме, након наведене одлуке Уставног суда, Суд БиХ је донио одлуку од 18. априла 2024. године којом је уважио жалбу ПДП-а, поништио одлуку и предмет вратио на поновни поступак. У поновном поступку ЦИК је донио одлуку од 30. маја 2024. године против које је изборну жалбу поднио апелант, а која жалба је одбијена. У поступку који је претходио доношењу одлуке Суда БиХ од 18. априла 2024. године апелант није захтијевао додјелу статуса странке, па недостављање наведеног рјешења не представља повреду процесних одредби. Суд БиХ је нагласио да изостанак достављања наведеног рјешења није повриједио ни апелантова права да учествује у поступку и изјашњава се на утврђене чињенице и околности будући да је изјавио жалбу на одлуку ЦИК-а донесену у поновном поступку, у којем су расправљени сви његови наводи. Осим наведеног, Суд БиХ је нагласио да је неосновано захтијевање да се пониште све одлуке јер би то подразумевало поновно расправљање о правоснажним одлукама.

Одлука ЦИК-а након окончања поступака у којима су донесене оспорене одлуке

21. Након правоснажног окончања поступка жријебања, ЦИК је донио Одлуку број 05-1-07-1-4815/22 од 15. јула 2024. године којом је измијењена одлука од 16. јануара 2023. године (види тачку 11 ове одлуке) тако што је умјесто С. Н. Б. као делегата којем се додјељује мандат наведен Н. В., којем је мандат додијелен путем жријебања.

IV. Апелација

а) Наводи из апелације

22. Апелант тврди да му је оспореним одлукама повријеђено право на правично суђење из члана II/3.е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 став 1 Европске конвенције, право на слободне изборе из члана 3 Протокола број 1 уз Европску конвенцију, право на дјелотворан правни лијек из члана 13 Европске конвенције и члан 1/2. Устава Босне и Херцеговине. Апелант сматра да је у конкретном случају повријеђено право на образложену одлуку, правна сигурност (јер је Суд БиХ одступио од својих ставова изражених у рјешењима од 13. и 30. децембра 2022. године, донесеним у истом поступку) и право на суђење у разумном року као дијелови права на правично суђење. Апелант сматра да имајући у виду одредбе чл. 12, 13, 16 и 17 Унутршња, као и члан 5.17 Изборног закона БиХ, да ЦИК није био овлаштен да мијења резултат спорног листића и да мијења само гласање извршено пред Комисијом. Апелант је истакао да се пракса на коју се ЦИК позива не може аналогно примијенити на конкретан случај. Апелант је истакао и да у конкретном случају није било благовременог приговора ЦИК-у, те да ЦИК није имао овлашћење да по својој вољи провјерава гласачке листиће. Апелант сматра да је ЦИК, уколико је сматрао да је приликом спровођења посредних избора дошло до кршења правила избора, био дужан да поништи спроведене изборе и да нареди њихово понављање. Наиме, ЦИК не може да цијени кључну чињеницу одвојено од целокупне процедуре и заузима другачије мишљење од Комисије.

23. Апелант је у обје апелације посебно нагласио да му рјешење Суда БиХ од 18. априла 2024. године (види тачку 13 ове одлуке) никада није достављено, што указује на повреду члана 3 Протокола број 1 уз Европску конвенцију (апеланту није омогућено да ефективно учествује током цијелог поступка у којем се одлучивало о његовим изборним правима). Апелант сматра да је наведеним поступањем онемогућен да се на адекватан начин изјасни и да користи правна средства против одлуке која је донесена очигледно на његову штету. Апелант је истакао да из образложења Одлуке ЦИК-а од 30. маја 2024. године произлази да је доношењем рјешења Суда БиХ од 18. априла 2024. године фактички започет нови поступак избора делегата за Дом народа из РС, а да то рјешење ником у РС није достављено. Дакле, у поновљеном поступку апеланту је ускраћено право да учествује у поступку, да се изјашњава на утврђене чињенице и околности. Апелант сматра да му је оваквим поступањем на идентичан начин као и ПДП-у у Одлуци број АП-81/23 повријеђена права која произлазе из члана 3 Протокола број 1 уз Европску конвенцију. Такође је истакао да је на наведени начин поступљено супротно ставу Уставног суда из Одлуке број АП-81/23. Апелант је истакао да му је заједно с правом на

слободне изборе повријеђено и право на дјелотворан правни лијск јер му није дата могућност да побија рјешење Суда БиХ од 18. априла 2024. године.

24. Апелант је истакао и да је ЦИК оспореним одлукама од 30. маја и 4. јула 2024. године, погрешним тумачењем Изборног закона БиХ и Упутства, замијенио Народну скупштину РС, а да за то нема упориште у Уставу или у закону. Апелант сматра и да је жријсбањем повријеђен и члан 9.12и Изборног закона, у којем се јасно одређује која су то тијела надлежна за изборе делегата у Дому народа, као и члан IV/1. Устава Босне и Херцеговине у којем је јасно дефинисано да делегате из РС бира Народна скупштина РС. У односу на оспорене одлуке донесене у поступку жријсбања апелант је истакао и да се таквим одлукама нарушава изборни интегритет у БиХ и члан I/2. Устава Босне и Херцеговине. Апелант је поново указао на рјешење Суда БиХ од 18. априла 2024. године, те да је њиме поништена у цјелини ранија одлука ЦИК-а, док је у поновном поступку ЦИК допnio одлуку од 30. маја 2024. године којом је пропустио да одлучи о додјели мандата свих делегата из РС. Наиме, поништавањем Одлуке ЦИК-а од 5. јануара 2023. године поништавају се све правне посљедице које је та одлука произвела, па у овом моменту Дом народа нема ниједног делегата из РС. Апелант сматра да, имајући у виду да је цијели поступак који је спроведен након Одлуке Уставног суда број АП-83/21 незаконит, једино је исправно да се поступак врати на почетак, да се пониште све одлуке, да се странкама у поступку изврши уредна достава рјешења Суда БиХ од 18. априла 2024. године, па након тога предузму радње за извршење наведеног рјешења. Опреза ради, апелант је истакао и да мандат нити једном изабраном лицу на било којем нивоу власти у БиХ не може престати по сили закона (*ex lege*) јер Изборним законом БиХ није прописана таква могућност. Да би било која правна ситуација настала или престала по сили закона, таква могућност мора да буде експлицитно прописана самим законом, међутим, Изборним законом БиХ таква могућност није прописана.

б) Одговори на апелације

25. Суд БиХ је у одговорима на апелације у суштини истакао да су апелације неосноване. Суд БиХ је у вези с недостављањем рјешења од 18. априла 2024. године посебно нагласио да апелант није захтијевао додјелнавање статуса заинтересованог лица у поступку пред ЦИК-ом по жалби ПДП-а, као ни у поновном поступку пред Судом БиХ, након што је предмет враћен на поновно одлучивање Одлуком Уставног суда број АП-81/23, која је јавно објављена.

26. ЦИК је истакао да су апелације неосноване. ЦИК је поновио своје аргументе из оспорених одлука, те је, између осталог, указао да у конкретном случају треба разликовати

поступак гласања који спроводи Комисија и поступак утврђивања резултата избора за који је надлежан искључиво ЦИК. ЦИК је нагласио да у конкретном случају нису повријеђене процедуре из чл. 12 и 13 Упутства, што би га обавезивало на поништавање избора и доношење наредбе за понављање процедуре избора делегата у Народној скупштини РС. Наиме, испоштована је процедура гласања, али је погрешно утврђен резултат. ЦИК је истакао и да су неосновани апелантови наводи да је због недостављања рјешења Суда БиХ од 18. априла 2024. године дошло до кршења апелантовог права на учешће у поступку јер је његова одлука од 30. маја 2024. године тек постала правоснажна доношењем рјешења Суда БиХ од 19. јуна 2024. године, којим је одбијена апелантова жалба. ЦИК је истакао и да апелант приликом подношења жалбе на наведену одлуку ЦИК-а од 30. маја 2024. године није истицао да му „није достављено рјешење Суда БиХ нити жалба ПДП-а на изјашњење“, нити је од ЦИК-а тражио статус странке у поступку по жалби ПДП-а. ЦИК је истакао да у поновном поступку, одлуком од 30. маја 2024. године, није пропустио да одлучи о додјели мандата, како то апелант наводи. Наиме, након доношења одлуке од 5. јануара 2023. године, која је накнадно укинута, мандати су могли да буду додијелени, те су Одлуком о потврђивању резултата посредних избора и додјели мандата за Дом народа из РС од 16. јануара 2023. године (види тачку 11 ове одлуке) ти мандати и додијелени. Наиме, поступак утврђивања резултата посредних избора је одвојен од поступка о потврђивању резултата посредних избора и додјели мандата за Дом народа из РС. ЦИК је нагласио да је Суд БиХ поништио само Одлуку о утврђивању резултата посредних избора у Дому народа од 5. јануара 2023. године, док је Одлука о потврђивању резултата и додјели мандата од 16. јануара 2023. године остала на снази. ЦИК је истакао да је због наведеног, након спроведеног поновног поступка утврђивања резултата посредних избора, тј. правоснажности тог поступка, донио Одлуку од 15. јула 2024. године о измјени одлуке о потврђивању резултата посредних избора и додјели мандата за Дом народа из РС (види тачку 21 ове одлуке).

27. ПДП је у одговорима на апелацију, у суштини, истакао да су апелације очигледно *prima facie* неосноване у односу на члан 3 Протокола број 1 уз Европску конвенцију и члан I/2. Устава Босне и Херцеговине, док су *ratione materiae* инкомпатибилне с Уставом Босне и Херцеговине у односу на члан II/3.е) Устава Босне и Херцеговине и чл. 6 и 13 Европске конвенције.

V. Релевантни прописи

28. Изборни закон БиХ („Службени гласник БиХ“ бр. 23/01, 7/02, 9/02, 20/02, 25/02, 4/04, 20/04, 25/05, 52/05, 65/05, 77/05, 11/06, 24/06, 32/07, 33/08, 37/08, 32/10, 48/11 – одлука УСБиХ,

63/11 – одлука УСБиХ, 15/12 – рјешење УСБиХ, 11/13 – рјешење УСБиХ, 18/13, 7/14, 31/16, 1/17 – одлука УСБиХ, 54/17 – рјешење УСБиХ, 41/20, 38/22, 51/22, 67/22, 24/24, 24/24 – исправка).

За потребе ове одлуке користи се неслужбени пречишћени текст Изборног закона БиХ („Службени гласник БиХ“ бр. 23/01, 7/02, 9/02, 20/02, 25/02, 4/04, 20/04, 25/05, 52/05, 65/05, 77/05, 11/06, 24/06, 32/07, 33/08, 37/08, 32/10, 48/11 – одлука УСБиХ, 63/11 – одлука УСБиХ, 15/12 – рјешење УСБиХ, 11/13 – рјешење УСБиХ, 18/13, 7/14, 31/16, 1/17 – одлука УСБиХ, 54/17 – рјешење УСБиХ, 41/20, 38/22, 51/22 и 67/22) сачињен у Уставном суду БиХ, који у релевантном дијелу гласи:

Члан 2.9 став 1, тач. 1. и 9.

Централна изборна комисија БиХ је независан орган који подноси извјештај непосредно Парламентарној скупштини Босне и Херцеговине и чија овлашћења из ње произилазе. Централна изборна комисија Босне и Херцеговине:

1. координира, надгледа и регулише законитост рада свих изборних комисија и бирачких одбора у складу са овим законом;

9. утврђује и потврђује резултате свих непосредних и посредних избора обухваћених овим законом, овјерава да су ти избори спроведени у складу са овим законом и објављује резултате свих непосредних и посредних избора обухваћених овим законом;

Члан 5.17

Гласачки листић је неважећи:

1. ако није испуњен, или је испуњен тако да није могуће са сигурношћу утврдити којој је политичкој странци, коалицији, независном кандидату или листи независних кандидата бирач дао свој глас;

2. ако су дописана имена кандидата; или

3. ако је означено више од једне политичке странке, коалиције, независног кандидата или листе независних кандидата; или

4. ако се на основу ознака, које је бирач дописао на гласачки листић, као што је потпис, може утврдити његов идентитет; или

5. ако бирач отмачи гласачки листић на начин другачији од оног који је утврђен у члану 5.14.

Члан 5.29

Централна изборна комисија БиХ утврђује резултате свих непосредних и посредних избора обухваћених овим законом истеком рока за подношење приговора, жалбе, односно након правоснажности одлука.

Прописима Централне изборне комисије Босне и Херцеговине одређују се редослијед утврђивања изборних резултата за органе на свим нивоима власти, начин на који се детаљан табеларни приказ резултата гласања ставља на располагање јавности, те начин објављивања изборних резултата. Детаљан табеларни приказ резултата гласања укључује резултате на нивоу бирачког мјеста по политичким субјектима и кандидатима, с тим да се не наруши тајност гласања, утврђена чланом 5.10.

Члан 5.32

Након завршетка поповљеног бројања гласачких листића и истеком рока за подношење жалбе, односно након правоснажности одлука, Централна изборна комисија БиХ потврђује изборне резултате за органе на сваком поједином нивоу власти, у року од 30 дана од дана одржавања избора.

Централна изборна комисија БиХ доноси прописе о потврђивању изборних резултата.

Члан 9.5

У свакој изборној јединици мандати се расподељују на следећи начин: за сваку политичку странку и коалицију, укупан број важећих гласова које је политичка странка или коалиција освојила дијели се са 1, 3, 5, 7, 9, 11, и тако редом, све док је то потребно за ту расподелу мандата. Бројеви који се добију овом серијом дијељења су „количници“. Број гласова за независног кандидата је количник тог кандидата. Количници се редају од највећег до најмањег. Мандати се дијеле по реду, почев од највећег количника, док се не расподијеле сви мандати изборне јединице за одређени орган.

Политичка странка, коалиција, листа независних кандидата и независни кандидат не може учествовати у расподјели мандата ако не освоји више од 3% од укупног броја важећих гласачких листића у изборној јединици.

Члан 9.8

Ако приликом расподјеле у складу са чл. 9.6, 9.6 и 9.7 овог закона буду добијени идентични количници, мандат се додјељује жријебањем.

Мандати које листа добије расподјељују се најприје међу кандидатима са листе, од којих је сваки добио најмање двадесет процената (20%) од укупног броја важећих гласова које је добила та листа и то додјелом мандата редослиједом од највећег до најмањег броја гласова. Ако има још мандата које треба додијелити листи, а преостали кандидати су добили мање од двадесет процената (20%) од укупног броја важећих гласова које је та листа добила, расподјела мандата међу преосталим кандидатима те листе врши се према њиховом редослиједу на листи.

Ако политичка странка или коалиција нема на листи довољан број кандидата да попуни мјеста која су јој додијељена, мандат се преноси на листу кандидата те политичке странке или коалиције у другој изборној јединици у складу са поступком утврђеним у члану 9.7 овог закона.

Члан 9.12ф

Сваки посланик у Народној скупштини Републике Српске даје један глас за листу кандидата за избор делегата у Дом народа Парламентарне скупштине БиХ из Републике Српске.

Гласање се спроводи тајним гласањем у складу са овим законом.

Члан 9.12г

Изборни материјал и резултати гласања из чл. 9.12д и 9.12ф овог закона достављају се Централној изборној комисији БиХ на потврђивање у складу са чланом 2.9 овог закона и коначну расподјелу мандата у складу са чланом 9.5 овог закона.

Мандати се расподјељују један по један по листама, у складу са чланом 9.5 овог закона. Освојени мандати додјељују се према њиховом редослиједу на листи.

Ако приликом расподеле у складу са чланом 9.5 овог закона буду добијени идентични количници, мандат се додјељује жријебањем.

Члан 9.12и

Изборе у смислу ове главе (поступак кандидовања и гласања) спроводе надлежни ридна тијела у Парламенту Федерације Босне и Херцеговине и Народној скупштини Републике Српске.

29. Изборни закон Босне и Херцеговине („Службени гласник БиХ“ бр. 23/01, 7/02, 9/02, 20/02, 25/02, 4/04, 20/04, 25/05, 52/05, 65/05, 77/05, 11/06, 24/06, 32/07, 33/08, 37/08, 32/10, 48/11 – одлука УСБиХ, 63/11 – одлука УСБиХ, 15/12 – рјешење УСБиХ, 11/13 – рјешење УСБиХ, 18/13, 7/14, 31/16, 1/17 – одлука УСБиХ, 54/17 – рјешење УСБиХ, 41/20, 38/22, 51/22, 67/22, 24/24, 24/24 – исправка)

За потребе ове одлуке користи се неслужбени пречишћени текст сачињен у Уставном суду БиХ, који гласи:

Члан 9.8 став 1.

Ако приликом расподеле у складу са чл. 9.5, 9.6 и 9.7 овог закона буду добијени идентични количници, мандат се додјељује жријебањем.

Члан 9.12г став 3.

Ако приликом расподеле у складу са чланом 9.5 овог закона буду добијени идентични количници, мандат се додјељује жријебањем.

30. Упутство о поступку спровођења посредних избора за органе власти у Босни и Херцеговини обухваћених Изборним законом Босне и Херцеговине – пречишћени текст („Службени гласник БиХ“ број 31/24)

За потребе ове одлуке користи се неслужбени пречишћени текст сачињен у Уставном суду БиХ, који гласи:

Одјељак Ц. Избор

Члан 12.

(Начин гласања - члан 9.12д и 9.12ф Изборног закона БиХ)

(1) Сваки делегат бошњачког, односно хрватског клуба у Дому народа Парламента Федерације БиХ даје један глас за кандидатску листу за избор бошњачких, односно хрватских делегата у Дом народа Парламентарне скупштине БиХ.

(2) Сваки посланик у Народној скупштини РС даје један глас за кандидатску листу за избор српског делегата у Дом народа Парламентарне скупштине БиХ из Републике Српске.

(3) Гласање се проводи тајно у складу с одредбама Изборног закона БиХ и овог Упутства.

Члан 13.

(Гласачки листић)

(1) Гласање из члана 12. овог Упутства врши се на гласачком листићу чији изглед и садржај утврђује Централна изборна комисија БиХ, а који је саставни дио овог Упутства.

(2) Уколико је, на начин прописан чланом 2. и 3. овог Упутства, предложено више кандидатских листи, редослед на гласачком листићу утврђује Дом народа Парламента Федерације БиХ и Народна скупштина РС жеријебањем.

Члан 14.

(Спровођење избора)

Изборе у смислу члана 12. овог Упутства спроводе органи надлежни за спровођење избора.

Одјељак Д. Утврђивање, потврђивање резултата избора и расподела мандата

Члан 15.

(Рок за достављање изборног материјала)

Комплетан изборни материјал с резултатима гласања из члана 12. овог Упутства одмах након спроведеног поступка гласања, а најкасније у року од 24 часа, доставља се Централној изборној комисији БиХ.

Члан 16.

(Утврђивање резултата избора)

У поступку утврђивања резултата избора, Централна изборна комисија БиХ утврдиће да ли је цјелокупни поступак гласања и избора спроведен у складу с Изборним законом БиХ и овим Упутствима, те ће утврдити резултате избора.

Члан 17.

(Потврђивање резултата избора и распоdjела мандата)

(1) Након истека рока за подношење жалби на одлуку о утврђивању резултата гласања, односно након правоснажности одлуке, Централна изборна комисија БиХ ће потврдити резултате гласања и додијелити мандате у складу с чланом 9.5 Изборног закона БиХ.

(2) У случају повреде поступка прописаног Одјељком Ц. Поглавља II. овог Упутства, Централна изборна комисија БиХ поништиће изборе и наредити понављање процедуре избора делегата у оном дијелу поступка избора гдје су повреде учињене.

(3) Централна изборна комисија БиХ, након истека рока за жалбу на одлуку о поништавању избора, односно након правоснажности одлуке о поништавању избора, ће одмах, а најкасније у року од три дана, наредити понављање процедуре избора делегата у оном дијелу поступка избора гдје су повреде учињене.

Члан 18.

(Заштита изборног права)

У случајевима приговора на поступак кандидовања, овјере, потврђивања и распоdjеле мандата у Дому народа Парламентарне скупштине БиХ примјењују се општа правила заштите изборног права утврђена у Поглављу 6. Изборног закона БиХ и подзаконским актима Централне изборне комисије БиХ.

31. Упутство о доцјели и престанку мандата (пречишћени текст) („Службени гласник БиХ“ број 31/24) у релевантном дијелу гласи:

Члан 1. став 1. тачка б.

(Предмет)

Упутством о додјели и престанку мандата (у даљњем тексту: Упутство) се утврђује:

б) поступак жријебања (члан 9.8 став (1) Изборног закона БиХ)

32. **Закон о управним споровима Босне и Херцеговине** („Службени гласник БиХ“ бр. 19/02, 88/07, 83/08 и 74/10)

За потребе ове одлуке користи се неслужбени пречишћени текст сачињен у Уставном суду БиХ, који гласи:

IX ПОСТУПАК ПО ИЗБОРНИМ ЖАЛБАМА

Члан 76.

Против одлуке Централне изборне комисије Босне и Херцеговине (Централна изборна комисија) или Изборног вијећа за приговоре и жалбе којом се крши Изборни закон Босне и Херцеговине (Изборни закон) и прописи које доноси Централна изборна комисија на основу закона, може се уложити жалба Апелационом одјељењу.

Члан 82.

Одлука Апелационог одјељења по жалби уложеној због повреде изборног права је коначна и обавезујућа.

VI. Допустивост и меритум

У односу на право на правично суђење

33. У вези с апелантовим наводима о повреди права на правично суђење, Уставни суд је пошао од одредби члана VI/3.6) Устава Босне и Херцеговине и члана 18 став (3) тачка х) Правила Уставног суда.

34. Члан VI/3.6) Устава Босне и Херцеговине гласи:

Уставни суд има и апелациону надлежност над питањима по овом Уставу, која проистичу из пресуде сваког суда у Босни и Херцеговини.

35. Члан 18 став (3) тачка х) Правила Уставног суда гласи:

(3) Апелација није допуствива ако постоји неки од следећих случајева:

x) апелација је *ratione materiae* инкомпатибилна са Уставом;

36. У вези с овим дијелом навода, Уставни суд подсећа на устаљену праксу Европског суда за људска права (у даљњем тексту: Европски суд) према којој се политичка права не сматрају грађанским правима. Европски суд је такав став заузео у предмету *Pierre-Bloch v. France* (види Европски суд, *Pierre-Bloch против Француске*, пресуда од 21. октобра 1997. године, представка број 24194/94, тачка 50). Уставни суд примјећује да је Европски суд и у каснијој пракси остао досљедан том ставу да спорови везани за права и обавезе које извиру из пасивног бирачког права у правилу не спадају у оквире ни грађанског нити кривичног аспекта члана 6 Европске конвенције (види, између осталих, *Paksas против Литваније*, пресуда од 6. јануара 2011. године, представка број 34932/04, тач. 64–69. и *Karimov против Азербејџани*, пресуда од 25. септембра 2014. године, представка број 12535/06, тач. 53–55). Уставни суд такође указује да је у својој досадашњој пракси заузео сличан став (види, између осталих, Уставни суд, одлуке о допуствости бр. АП-4195/16 од 23. новембра 2016. године и АП-39/19 од 10. септембра 2019. године, доступне на www.ustavnisud.ba). Стога, Уставни суд закључује да се у конкретном случају ради о спору који је ван оквира члана 6 став 1 Европске конвенције, укључујући и право на суђење у разумном року, као и друге елементе права на правично суђење на које се апелант позвао, а члан II/3.е) Устава Босне и Херцеговине у овом случају не пружа шири обим заштите, због чега су ти апелантови наводи *ratione materiae* инкомпатибилни с Уставом Босне и Херцеговине.

У односу на остала права

37. Апелант сматра да су му у конкретном случају повријеђени и право на слободне изборе из члана 3 Протокола број 1 уз Европску конвенцију, право на дјелотворан правни лијек из члана 13 Европске конвенције и члан I/2. Устава Босне и Херцеговине.

38. У односу на ове наводе Уставни суд утврђује да апелације испуњавају услове прописане чланом VI/3.б) Устава Босне и Херцеговине и чланом 18 став (1) Правила Уставног суда, да су поднесене у року, као и да испуњавају и остале услове допуствости из члана 18 став (3) Правила Уставног суда, те да нису очигледно (*prima facie*) неосноване у смислу одредбе члана 18 став (4) Правила Уставног суда.

Право на слободне изборе

39. Члан 3 Протокола број 1 уз Европску конвенцију гласи:

Високе стране уговорнице се обавезују да у разумним временским размацама одржавају слободне изборе тајним гласањем под условима који обезбјеђују слободно изражавање мишљења народа при избору законодавних органа.

а) Релевантни стандарди

40. Уставни суд подсјећа да за разлику од других материјалних одредби Европске конвенције и њених протокола, члан 3 Протокола број 1 уз Европску конвенцију је формулисан као позитивна обавеза високих страна уговорница да одржавају изборе који обезбјеђују слободно изражавање воље народа, а не као одређено право или слобода. Међутим, Европски суд је установио да та одредба подразумијева и појединачна права, која чине право да се гласа („активни“ аспект) и право да се буде кандидат на изборима („пасивни“ аспект) (види Европски суд, *Пауновић и Миливојевић против Србије*, пресуда од 24. маја 2016. године, представка број 41683/06, тачка 58 с даљњим референцама). У вези с тим, Уставни суд запажа да се та права, тј. одредба члана 3 Протокола број 1 уз Европску конвенцију, односе само на изборе „законодавних органа“ или бар у један од њихових домова ако их има два или више. Међутим, појам „законодавног органа“ мора да се тумачи у свјетлу уставне структуре сваке државе (види Европски суд, *Davydov и остали против Русије*, пресуда од 30. маја 2017. године, представка број 75947/11, тачка 278 с даљњим референцама) и, посебно, уставне традиције државе и обима законодавних надлежности дома о којем је ријеч.

41. Уставни суд сматра да се у конкретном случају неоспорно ради о избору у „законодавни орган“, те да се одредба члана 3 Протокола број 1 уз Европску конвенцију односи на конкретни поступак (види, *op. cit.*, Одлука број АП-81/23, тачка 35).

42. Уставни суд даље подсјећа да је Европски суд указао да циљ и сврха Европске конвенције као „алата“ за заштиту људских права захтијева да се њене одредбе тумаче и примјењују на такав начин да прописана права не буду теоријска или илузорна, већ практична и дјелотворна. Право лица на кандидовање на изборима, које је загарантовано чланом 3 Протокола бр. 1 и инхерентно концепту истински демократског друштва, било би само илузорно ако би лице могло да буде произвољно лишено тог права. Сходно томе, иако је тачно да државе имају велику слободу у одлучивању када апстрактно утврђују услове избора, принцип да права морају да буду дјелотворна захтијева да поступак испуњавања услова садржи довољно заштитних мјера за спречавање произвољних и/или незаконитих одлука. Иако је првобитно наведен у вези с испуњавањем услова за кандидовање, принцип који захтијева спречавање произвољности подједнако је релевантан и у другим ситуацијама у

којима је дјелотворност појединачних изборних права доведена у питање (види Европски суд, *Namat Aliyev против Азербејџана*, пресуда од 8. априла 2010. године, број представке 18705/06, тачка 72), укључујући и начин ревизије исхода избора и поништавање изборних резултата (види Европски суд, *Kovach против Украјине*, пресуда од 7. фебруара 2008. године, број представке 39424/02, тачка 55 и даље). Европски суд је нагласио да је важно да органи надлежни за спровођење избора функционишу на транспарентан начин и да задрже непристрасност и независност од политичке манипулације (види Европски суд, *Грузијска лабуристичка партија против Грузије*, пресуда од 8. јула 2008. године, број представке 9103/04, тачка 101). Такође је истакао да поступци које ти органи воде треба да буду праћени минималним мјерама заштите од произвољности и да су њихове одлуке довољно образложене (*idem, mutatis mutandis, Namat Aliyev против Азербејџана*, тач. 81–90, и *Kovach против Украјине*, тач. 59–60). Штавише, разлози сврхисходности и потреба за строгим роковима који су осмишљени како би се избјегло одуговлачење изборног процеса, иако су често оправдани, ипак не могу послужити као изговор за поткопавање дјелотворности изборних процедура (*idem, mutatis mutandis, Namat Aliyev против Азербејџана*, тачка 90).

б) У односу на оспорено рјешење Суда БиХ од 19. јуна 2024. године

43. Уставни суд запажа да се апелантови наводи да му је ускраћено ефикасно учествовање у конкретном поступку, у суштини, заснивају на чињеници да му није достављено рјешење Суда БиХ од 18. априла 2024. године (види тачку 13 ове одлуке), те да је тиме поступачно супротно ставу Уставног суда из Одлуке број АП-81/23 у којој је апелант био ПДП (у даљњем тексту: апелант ПДП). Уставни суд подсећа да је у наведеној одлуци закључио да постоји повреда права на слободне изборе, и то „пасивног“ аспекта тог права, зато што апеланту ПДП није омогућено да ефективно учествује у поступку у којем се одлучивало о његовим изборним правима. Наиме, ПДП је у поступку пред Уставним судом оспоравао двије одлуке: прву којом је одбијен његов захтјев за учешће у судском поступку по апелантовој жалби (види тачку 9 ове одлуке), и другу, којом је одбијена жалба апеланта ПДП против одлуке ЦИК-а којом су утврђени резултати конкретних посредних избора (види тачку 10 ове одлуке).

44. У односу на ту прву оспорену одлуку, Уставни суд је указао да се „формулација из члана 80 став 2 ЗУС-а, да ће се жалба доставити свим заинтересованим странама наведеним у жалби“ [...] не може [...] тумачити на начин да ће се жалба доставити само ЦИК-у чија се одлука побија. Такво тумачење није могуће ако се жели обезбијелити да се сваком учеснику у изборима дјелотворно заштити право на слободне изборе из члана 3 Протокола број 1. Ако су други политички субјекти могли оспоравати одлуку ЦИК-а од 22. децембра 2022. године зато

што им не иде у корист и дати своје аргументе у том правцу, Уставни суд сматра да нема законске препреке да се и [апеланту ПДП] обезбиједи право да презентује своје аргументе и покуша да одбрани одлуку која му иде у корист. Једино се на тај начин може обезбиједити 'правична равнотежа' између различитих политичких субјеката који се налазе на двије супротне стране, тј. између оних политичких субјеката којима је у интересу да оспоре одлуку, као и оних којима је у интересу да одлука остане на снази. Стога, Уставни суд сматра да је у околностима конкретног случаја [апеланту ПДП] требало омогућити да учествује у поступку пред судом као заинтересовано лице" (види, *op. cit.*, Одлука број АП-81/23, тач. 41 и 42).

45. Другом оспореном одлуком одбијена је жалба апеланта ПДП против одлуке ЦИК-а којом су утврђени резултати конкретних посредних избора (види тачку 10 ове одлуке). У односу на ту одлуку, Уставни суд је указао: „[...] Уставни суд запажа да је ЦИК коначно утврдио резултате посредних избора за Дом народа, онако како му је Суд БиХ наложио у рјешењима од 30. децембра 2022. године [...]. ЦИК се у образложењу коначне одлуке само позвао на наведени налог Суда БиХ, без икаквог додатног образложења. Из наведеног произлази да је, тек након доношења коначне одлуке ЦИК-а, апеланту омогућено да учествује у конкретном поступку тако што му је омогућено да поднесе изборну жалбу Суду БиХ против коначне одлуке ЦИК-а. Међутим, због тога што је апеланту било ускраћено да учествује у поступцима који су претходили коначној одлуци ЦИК-а, доводи се у питање дјелотворност апелантове жалбе против те коначне одлуке. Наиме, Уставни суд подсјећа да у коначној одлуци ЦИК-а (види тачку 17) недостаје образложење о битним аспектима овог случаја (како је спроведена конкретна изборна процедура, шта произлази из изборног материјала који је достављен ЦИК-у, како су утврђени резултати посредних избора у Дому народа, у складу с којим прописима, као и које је то неправилности ЦИК требао исправити у складу с путама Суда БиХ из ранијих рјешења, зашто је неважњи спорни гласачки листић итд.). Све то је требало да садржи коначна одлука ЦИК-а да би се могло јасно закључити како је и на основу чега таква одлука донесена и како би се могла изјавити сфикасна изборна жалба Суду БиХ [...]“ (види, *op. cit.*, Одлука број АП-81/23, тачка 46).

46. Враћајући се на конкретни поступак, Уставни суд запажа да апелант, за разлику од апеланта ПДП у Одлуци број АП-81/23, није тражио да му се омогући учествовање у поступку по изборној жалби ПДП-а. Дакле, не ради се о истој правној ситуацији. Међутим, имајући у виду ставове из Одлуке Уставног суда број АП-81/23, поготово ставове цитиране у тач. 44 и 45 ове одлуке, Уставни суд сматра да се изборна жалба треба доставити и другим лицима за која се може објективно сматрати да су заинтересована за исход управног спора, те им

омогућити учествовање у том спору. С друге стране, Уставни суд запажа да рјешењем од 18. априла 2024. године поступак није окончан, односно да је предмет враћен ЦИК-у на поновно одлучивање.

47. Дакле, имајући у виду апелантовс наводе о немогућности да ефективно учествује током цијелог поступка у којем се одлучивало о његовим изборним правима јер му није достављено рјешење Суда БиХ од 18. априла 2024. године, потребно је анализирати посљедице тог рјешења, тј. да ли је апеланту због наведеног рјешења опемогућено да ефективно заштити своја изборна права у поступку.

48. У вези с тим, Уставни суд запажа да је Суд БиХ рјешењем од 18. априла 2024. године поништио одлуку ЦИК-а од 5. јануара 2023. године јер јој је недостајало образложење о битним аспектима конкретног случаја. Такође, Уставни суд запажа да је Суд БиХ наложио ЦИК-у да у поновном поступку води рачуна о указаним недостацима, те да цијени разлоге истакнуте у Одлуци Уставног суда број АП-81/23 (види тачку 14 ове одлуке). Из наведеног произлази да Суд БиХ није мериторно одлучио о апелантовим изборним правима, нити да је наложио ЦИК-у како да мериторно одлучи, као што је то био случај у предмету број АП-81/23. С обзиром на то да је предмет враћен на поновни поступак, битно је оцијенити да ли је апелант имао могућност да у наставку поступка заштити своја изборна права. У вези с тим, Уставни суд наглашава да из члана 82 Закона о управним споровима БиХ произлази да су одлуке Суда БиХ о изборним жалбама коначне. Стога, чак и да је апеланту достављено рјешење од 18. априла 2024. године, он није имао законом прописан правни лијек против те одлуке. Такође, с обзиром на то да је предмет враћен на поновни поступак, апелант није могао поднијети ни апелацију против те одлуке јер би она била преурађена. Због тога Уставни суд сматра да недостављањем наведеног рјешења апелант није одмах ускраћен у заштити својих изборних права у конкретном поступку. Наиме, у конкретном случају кључно питање је да ли је ЦИК, након што му је предмет враћен на поновни поступак, довољно јасно и аргументовано образложио своју одлуку, па да је апеланту могло да буде јасно на основу којих аргумената је ЦИК донио своје закључке како би на основу тога могао да поднесе ефикасну жалбу Суду БиХ ради заштите својих изборних права.

49. Анализирајући образложење одлуке ЦИК-а од 30. маја 2024. године, Уставни суд запажа да је ЦИК детаљно и јасно образложио како је и зашто утврдио резултате посредних избора за Дом народа из РС. Уставни суд запажа да је у конкретном случају био споран један гласачки листић, од којег је зависило да ли ће кандидатске листе ПДП-а и Р. П. Р., апелантовог члана, имати исти број гласова или не. Дакле, од спорног листића је зависило коме ће се и како

додијелити један мандат из РС у Дому народа. У вези с тим, Уставни суд запажа да је за апеланта првенствено била спорна надлежност ЦИК-а да преиспитује одлуку Комисије да је спорни листић неважећи. Анализирајући одредбе на које су се позвали ЦИК и Суд БиХ у оспореним одлукама, Уставни суд подсјећа да је, сходно одредби члана 2.9 став 1 тачка 9 Изборног закона БиХ, ЦИК независан орган који утврђује и потврђује резултате свих непосредних и посредних избора обухваћених тим законом. Затим, сходно одредби члана 2.9 став 1 тачка 1 Изборног закона БиХ, ЦИК координира, надгледа и регулише законитост рада свих изборних комисија и бирачких одбора у складу с тим законом. Даље, Уставни суд запажа да из одредбе члана 15 Упутства произлази да ће се комплетан изборни материјал с резултатима гласања доставити ЦИК-у, док ће ЦИК, сходно члану 16 Упутства, у поступку утврђивања резултата избора утврдити да ли је цјелокупни поступак гласања и избора спроведен у складу с Изборним законом БиХ и тим Упутством.

50. Имајући у виду наведена законска овлашћења ЦИК-а, поготово да је он као независни орган овлашћен да утврди резултате избора и да надгледа и регулише законитост рада свих изборних комисија, Уставни суд не сматра произвољним закључак ЦИК-а, који је прихватио и Суд БиХ у оспореној одлуци, да је био надлежан у конкретном случају да утврди да ли је спорни листић важећи или не. Такође, с обзиром на све наведено, неосновани су апелантови наводи да је ЦИК преузео надлежност Народне скупштине РС, те да је повриједио уставне одредбе које се односе на избор у Дом народа из РС, одредбе Изборног закона БиХ и Упутства. Наиме, посланици су у Народној скупштини РС бирали, тј. гласали за кандидатске листе за избор делегата у Дом народа, сходно члану IV/1.а) Устава Босне и Херцеговине и члану 9.12ф Изборног закона. Наведене изборе је сходно члану 9.12и Изборног закона спровела Комисија, док је ЦИК, сходно наведеним законским овлашћењима, само утврдио у конкретном поступку резултате избора у Дом народа из РС. Дакле, Уставни суд не запажа нити апелант наводи из које законске или подзаконске одредбе произлази да ће Комисија коначно утврдити резултате гласања. Напротив, Уставни суд запажа да ни из једне одредбе на коју се апелант позива не произлази да је Комисија надлежна да коначно утврђује резултате гласања.

51. Даље, апелант сматра и да је ЦИК требао, уколико је сматрао да је приликом спровођења посредних избора дошло до кршења правила избора, да поништи спроведене изборе и нареди њихово понављање у дијелу у којем је неправилност утврђена. У вези с тим, Уставни суд запажа да је ЦИК јасно образложио да у конкретном случају нису повријеђене процедуре из Поглавља II Одјељак Ц. (чл. 12 и 13) Упутства, па да није могао да поништи изборе и да нареди понављање процедуре (види тачку 16 ове одлуке). Уставни суд указује да

из члана 17 став 2 Упутства произлази да ће у случају повреде поступка прописаног Одјељком Ц. Поглавља II Упутства ЦИК да поништи изборе и нареди понављање процедуре избора делегата у оном дијелу поступка избора у којем су повреде учињене. Одјељком Ц. Поглавља II Упутства је прописан начин избора у Дом народа, тј. да сваки посланик у Народној скупштини РС даје један глас, да се гласање спроводи тајно, затим на каквом се гласачком листићу врши гласање, како се утврђује редослијед на гласачком листићу, те да те изборе спроводе органи надлежни за спровођење избора. Уставни суд запажа да ЦИК у конкретном случају није утврдио повреде наведених одредби, него је након завршене процедуре, приликом бројања гласова, Комисија закључила да је спорни листић неважећи. Стога, Уставни суд сматра да је ЦИК дао јасно и аргументовано образложење, које је прихватио и Суд БиХ, зашто у конкретном случају нису испуњени услови за понављање цијеле процедуре избора.

52. У односу на спорни листић, Уставни суд запажа да је ЦИК, сходно одредби члана 5.17 Изборног закона БиХ, јасно образложио зашто спорни листић није неважећи (види тачку 13 ове одлуке), што апелант својим наводима није довео у питање. Наиме, наведеном законском одредбом је јасно прописано у којем случају ће гласачки листић бити неважећи, па будући да је ЦИК свој закључак образложио управо у складу с наведеном одредбом, Уставни суд не сматра да је произвољан закључак да је спорни листић важећи.

53. Даље, Уставни суд запажа да апелант наводи и да је рјешењем Суда БиХ од 18. априла 2024. године поништена у цјелини ранија одлука ЦИК-а, а да је ЦИК у поновном поступку пропустио да одлучи о додјели мандата свих делегата из РС, те због чега „у овом моменту Дом народа нема ниједног делегата из РС“. У вези с тим, Уставни суд запажа да је ЦИК у одговору на ове апелационе наводе указао да је поступак утврђивања резултата гласања, који је оспораван конкретном апелацијом, одвојен од поступка потврђивања резултата и додјели мандата. ЦИК је указао и да одлука о потврђивању резултата и додјели мандата није укинута (види тачку 11 ове одлуке), за разлику од одлуке о утврђивању резултата. Имајући у виду одредбе чл. 5.29 и 5.32 Изборног закона БиХ, Уставни суд запажа да ЦИК прво доноси одлуку о утврђивању резултата избора, а да тек након правоснажности те одлуке доноси одлуку о потврђивању резултата избора и додјели мандата. При томе, Уставни суд уочава да из апелационог списка не произлази да је одлука о потврђивању резултата и додјели мандата од 1. јануара 2023. године поништена, него да ју је ЦИК, тек након правоснажно окончаног поступка утврђивања резултата, измијенио (види тачку 21 ове одлуке) само у односу на једног делегата. Поред тога, Уставни суд напомиње да је у конкретном поступку био споран само један гласачки листић, од којег је зависила додјела једног мандата. Осим тога, током поступка

нигдје није учињена спорном додјела мандата осталим делегатима, нити је у току конкретног поступка доведен у питање мандат других делегата који су изабрани у Дому народа из РС. С обзиром на наведено, поготово чињеницу да одлука о потврђивању резултата и додјели мандата од 1. јануара 2023. године није поништена нити измијењена у односу на све делегате из РС у Дому народа, него само у односу на једног, Уставни суд сматра да ови апелациони наводи никако не могу довести до повреде апелантовог права на слободне изборе у конкретном случају.

54. Узимајући све ово у обзир, Уставни суд сматра да је ЦИК у оспореној одлуци дао јасно и аргументовано образложење које је довео у везу с релевантним законским одредбама, те да је апелант имао могућност да у току поновног поступка сфикасно учествује у заштити својих изборних права подношењем жалбе Суду БиХ на одлуку ЦИК-а од 30. маја 2024. године. Такође, Уставни суд запажа да је Суд БиХ одговорио на све битне апелантове жалбене наводе, а обје оспорене одлуке су детаљно образложене и ништа не указује на произвољност у тим одлукама.

55. С обзиром на све наведено, Уставни суд сматра да у конкретном случају није било кршења апелантовог права на слободне изборе из члана 3 Протокола број 1 уз Европску конвенцију.

б) У односу на оспорено рјешење Суда БиХ од 11. јула 2024. године

56. Уставни суд запажа да апелант у обје апелације, па тако и у односу на спорни поступак жријебања, указује на наводне неправилности у поступку утврђивања резултата за Дом народа из РС, који је правоснажно окончан и који је одвојен од поступка додјеле мандата жријебањем. Наиме, у правоснажно окончаном поступку утврђено је да кандидатска листа Р. П. Р. и кандидатска листа ПДП-а имају идентичан број гласова. Имајући у виду наведену чињеницу, Уставни суд запажа да је ЦИК, у складу са законом, спровео поступак жријебања. Резултати додјеле мандата путем жријебања су били предмет и судског поступка у којем је донесено оспорено рјешење Суда БиХ од 11. јула 2024. године. У односу на оспорене одлуке донесене у поступку жријебања, Уставни суд запажа да су ЦИК и Суд БиХ јасно навели на основу којих законских одредби је спроведен поступак жријебања, те како је спроведен и зашто, тако да су лаушални наводи да се Суд БиХ у оспореном рјешенју није позвао на релевантне законске одредбе. Такође, Уставни суд сматра да је неосновано и позивање на Одлуку Уставног суда број АП-81/23 јер из оспорених одлука не произлази да је апеланту на било који начин онемогућено да учествује у поступку жријебања, тј. да штити своја права и интересе.

57. Имајући у виду стандарде наведене у овој одлуци, као и чињенице конкретног предмета, Уставни суд сматра да су у образложењу оспорених одлука дати релевантни разлози за одлучење, због чега се не може рећи да су таква утврђења произвољна или очигледно неразумна. Имајући у виду наведено, Уставни суд сматра да су неосновани апелантови наводи да је поступком жријебања ЦИК преузео надлежност Народне скупштине РС.

58. С обзиром на све наведено, Уставни суд сматра да ни оспореним рјешењем Суда БиХ од 11. јула 2024. године није прекршено апелантово право на слободне изборе из члана 3 Протокола број 1 уз Европску конвенцију.

Остали наводи

59. Апелант сматра да му је повриједно и право на дјелотворан правни лијек из члана 13 Европске конвенције. Уставни суд указује да апелант није експлицитно навео у вези с којим правом сматра да постоји кршење права из члана 13 Европске конвенције. Међутим, из апелације број АП-3647/24 се може закључити да се наводи о кршењу тог права доводе у везу с правом на слободне изборе, па је Уставни суд објекта апелације размотрио у том контексту јер се заснивају на готово идентичним апелационим наводима. У вези с тим, Уставни суд запажа да је апелант имао могућност и да је користио законом прописане правне лијекове у оба поступка оспорена апелацијама. Даље, Уставни суд запажа да је Суд БиХ, у поступцима поводом правних лијекова, размотрио апелантове наводе које је оцијенио као битне, а да чињеница да кориштени правни лијекови нису резултирали успјехом за апеланта не може водити закључку о непостојању или недјелотворности правних лијекова. Стога, Уставни суд закључује да су апелантови наводи о повреди права на дјелотворан правни лијек из члана 13 Европске конвенције неосновани.

60. Позивање на кршење члана 1/2. Устава Босне и Херцеговине апелант није посебно образложио, а Уставни суд у оспореним одлукама не може уочити ништа што би могло покренути питање владавине права из наведеног члана. Наиме, Уставни суд запажа да апелант тврдње о повреди тог члана у суштини заснива на истим наводима које је истакао у вези с правом на слободне изборе, које је Уставни суд већ елаборирао у претходним тачкама ове одлуке и закључио да су неосновани. С обзиром на то, Уставни суд сматра да су наводи о кршењу члана 1/2. Устава Босне и Херцеговине такође неосновани.

VII. Закључак

61. Уставни суд закључује да оспореним одлукама није прекршено апелантово право на слободне изборе из члана 3 Протокола број 1 уз Европску конвенцију, његовог „пасивног“

аспекта, када су ЦИК и Суд БиХ у својим одлукама дали детаљно и јасно образложење за закључке на основу којих су донијели оспорене одлуке, те када је апелант имао могућност да ефективно учествује у поступцима који су резултирали оспореним одлукама.

62. Уставни суд закључује да нема ни кршења права на дјелотворан правни лијек из члана 13 Европске конвенције у вези с правом на слободне изборе будући да је апелант имао могућност и да је користио правне лијекове који су му били на располагању у конкретном поступку.

63. Уставни суд закључује да нема ни кршења принципа владавине права из члана 1/2. Устава Босне и Херцеговине када апелант наводе о кршењу овог члана заснива на истим наводима које је Уставни суд разматрао у оквиру права на слободне изборе, те закључио да није било повреде тог апелантовог права.

64. На основу члана 18 став (3) тачка х) и члана 59 ст. (1) и (3) Правила Уставног суда, Уставни суд је одлучио као у диспозитиву ове одлуке.

65. У смислу члана 43 став (1) Правила Уставног суда, судија Марин Вукоја је дао изјаву о неслагању.

66. С обзиром на одлуку Уставног суда у овом предмету, није неопходно посебно разматрати апелантов захтјев за доношење привремене мјере.

67. Према члану VI/5. Устава Босне и Херцеговине, одлуке Уставног суда су коначне и обавезујуће.

GLAVNI SUD
HERCEGOVINE
SARAJEVO
P-3179/24
a/a

POŠTARINA PLAĆENA
KOD POŠTE
71103 SARAJEVO

18.7.24

AR

Sud Bosne i Hercegovine
Kraljice Jelene 88
71000 Sarajevo